

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE,
INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

مروری بر وضعیت صنعت خودرو و قطعه سازی در ایران

«طی سالهای ۸۳ لغایت ۹۳»

معاونت بررسی های اقتصادی

مرکز گردآوری و تحلیل آمار

تیر ۹۴

فهرست مطالب

۳	 مقدمه
۵	 چکیده گزارش
۷	 جایگاه جهانی صنعت خودرو سازی ایران
۸	 وضعیت اشتغال
۱۰	 وضعیت تعداد کارگاه
۱۱	 وضعیت ارزش تولیدات
۱۳	 وضعیت ارزش افزوده
۱۶	 وضعیت تشکیل سرمایه
۱۹	 وضعیت صادرات و واردات
۲۸	 وضعیت صنعت خودروسازی جهان
۲۹	 وضعیت صنعت خودروسازی در ایران
۳۰	 چالشهای پیش رو
۳۱	 پیشنهادات
۳۲	 ضمیمه

مقدمه

بررسی نتایج جداول داده ستانده کشور بیانگر آن است که در صنعت خودرو ۴۰ فعالیت بالادستی (تامین نهاده ها واسطه ای صنعت خودرو) و ۶۶ فعالیت پایین دستی (خرید ستانده های این بخش) تاثیرگذار بوده و مبین اهمیت جایگاه صنعت خودرو در اقتصاد کشور می باشد.

برخی از ویژگی های مهم این صنعت عبارتند از:

- ظرفیت بالفعل تولید روزانه حدود ۲ میلیون دستگاه خودرو
- تولید روزانه بالغ بر ۱۰ میلیون قطعه و ۶۰۰۰ دستگاه خودرو در کشور
- در برگیرنده بیش از ۹۷ درصد تقاضای داخلی کشور
- عامل رونق ۶۰ رشته فعالیت بزرگ و کوچک صنعتی مانند فولاد، پتروشیمی، لاستیک، آلومینیوم، شیشه، نساجی، رنگ و پوششها، مواد شیمیایی و ...
- فروش حدود ۲۰ درصد کل صنعت کشور
- تولید ۳,۶ درصد از تولید ناخالص ملی کشور
- برخوردار از برند ملی
- اشتغالزایی بیش از ۷۰۰,۰۰۰ نفر شغل بصورت مستقیم و غیر مستقیم
- سهم ۵۱/۲ درصدی صنعت خودرو از رشد ۶/۷ درصدی شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی

کشور در سال ۹۳

از بعد مقیاس جهانی، ایران بعنوان کشور خودروساز دارای تولید داخلی همراه با مونتاژ قطعات منفصله وارداتی، اولین در خاورمیانه، هفتمین در آسیا و بیست و دومین در جهان است. از نقطه نظر حجم تولید داخلی نیز با ساخت بالای ۵۰ درصد، تنها کشور در خاورمیانه و آفریقا و پنجمین در آسیا از مجموع پنج کشور و دهمین در دنیا از مجموع یازده کشور تولید کننده به شمار می رود.

مطابق طبقه بندی فعالیت های اقتصادی ایران براساس ISIC, Rev 3.1، فعالیت های مربوط به صنعت خودرو و قطعه سازی در قالب سه رشته فعالیت زیر آمده است:

۳۴: تولید وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر

۳۴۱۰: تولید وسایل نقلیه موتوری

۳۴۲۰: تولید بدنه و اتاق سازی برای وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر

۳۴۳۰: تولید قطعات و ملحقات برای وسایل نقلیه موتوری و موتور آنها

داده های آماری مربوط به تعداد کارگاهها، تعداد شاغلان، ارزش تولیدات، ارزش افزوده و ارزش تشکیل سرمایه فعالیتهای مذکور از گزارشات مرکز آمار ایران و آمارهای صادرات و واردات آنها از گمرک جمهوری اسلامی ایران، و برای تبدیل کدهای HS به ISIC از دستورالعمل بانک جهانی استفاده شده است.

چکیده

- صنعت خودرو از بعد پیوند بخشی ۴۰ فعالیت در بالادستی و ۶۶ فعالیت در پایین دستی خود دارد.
- ایران از بعد مقیاس جهانی، بعنوان کشور خودروساز دارای تولید داخلی همراه با مونتاژ قطعات منفصله وارداتی، اولین در خاورمیانه، هفتمین در آسیا و بیست و دومین در جهان است.
- ایران از نقطه نظر حجم تولید داخلی با ساخت بالای ۵۰ درصد، تنها کشور در خاورمیانه و آفریقا و پنجمین در آسیا از مجموع پنج کشور و دهمین در دنیا از مجموع یازده کشور تولید کننده بشمار می رود.
- صنعت خودرو سهم ۵۱/۲ درصدی از رشد ۶/۷ درصدی شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی کشور در سال ۹۳ را به خود اختصاص داده است.
- جایگاه ایران از رتبه ۱۹ ام در سال ۲۰۰۱ با ۶ پله صعود به جایگاه ۱۳ ام در جهان در سال ۲۰۱۱ ارتقا یافته و پس از آن در سال ۲۰۱۲ به جایگاه ۱۸ ام جهان نزول پیدا کرده است.
- صنعت خودرو سازی کشور با در اختیار داشتن ۵ درصد از شاغلان صنعت و ۵/۸ درصد از ارزش تشکیل سرمایه بخش صنعت، بطور متوسط حدود ۹/۸ درصد از ارزش افزوده صنعت را به خود اختصاص داده است.
- آمارها نشان می دهد که در سالهای اخیر علیرغم افزایش ارزش افزوده ساخت تولید قطعات وسایل نقلیه موتوری، سهم آن از کل ارزش افزوده بخش صنعت نزول یافته است. میزان ارزش افزوده صنایع تولید خودرو و قطعه سازی از ۲۵ هزار میلیارد ریال در سال ۸۳ به حدود ۷۰ هزار میلیارد ریال در سال ۹۲ رسیده است. با وجود افزایش ارزش افزوده این رشته فعالیت، نسبت سهم ارزش افزوده صنایع تولید خودرو و بدنه از کل ارزش افزوده بخش صنعت از ۱۳/۸ درصد در سال ۸۳ به حدود ۶/۱ درصد در سال ۹۲ کاهش یافته است.
- آمارها نشان دهنده کاهش شدید سهم تشکیل سرمایه صنایع تولید خودرو و قطعات از کل تشکیل سرمایه بخش صنعت در سالهای اخیر است که بیشتر مربوط به کاهش سهم تشکیل سرمایه تولید خودرو (کد ۳۴۱۰) بوده است.

- روند میزان تشکیل سرمایه در رشته فعالیت تولید وسایل نقلیه موتوری و قطعه سازی، در دوره مورد بررسی نوسانی بوده و نکته قابل تامل اینست که دامنه نوسانات سهم تشکیل سرمایه این رشته فعالیت از تشکیل سرمایه کل بخش صنعت، در سالهای اخیر در سطح پایینی محدود شده است.
- در دوره مورد بررسی علیرغم افزایش ارزش تولیدات صنایع تولید خودرو و قطعه سازی، هم در زمینه تولید خودرو و هم در زمینه تولید قطعات و بدنه، روند سهم ارزش تولیدات این فعالیت از کل ارزش تولیدات بخش صنعت کاهشی بوده است.
- آمار صادرات خودرو نشان دهنده افت صادرات از سال ۸۶ تا کنون بوده به گونه ای که در سال ۹۰ نسبت به سال ۸۹ افت بیش از ۲ برابری صادرات اتفاق افتاده، در سال ۹۱ اندکی بهبود یافته ولی در سال ۹۲ مجددا کاهش یافته است.
- در سالهای اخیر همزمان با افت سهم صادرات صنایع تولید خودرو و قطعه سازی از کل صادرات بخش صنعت، سهم واردات این صنایع از کل واردات صنعت افزایش یافته است.
- کاهش میزان واردات قطعات و بدنه وسایل نقلیه موتوری از سال ۹۰ به بعد در کنار افزایش نسبی واردات خودرو یکی دیگر از نکات قابل تامل در روند واردات این بخش از صنایع می باشد.
- آمارها نشان می دهد از سال ۹۰ تاکنون میزان واردات قطعات منفصله (CKD) کاهش یافته است.
- بطور متوسط در دوره مورد بررسی میزان ارزشی صادرات خودرو بیشتر از قطعات و بدنه بوده است در حالیکه در همین دوره میزان واردات قطعات و بدنه در سطح بالاتری از خودرو قرار داشته است که این مسئله وابستگی تولید و صادرات صنعت خودروسازی کشور را به قطعات وارداتی نشان می دهد.
- با توجه به حمایت های ویژه ای که از صنعت خودرو سازی صورت گرفته است انتظار می رود این صنعت علاوه بر تامین نیاز ارزی خود از طریق صادرات، بعنوان منبعی بزرگ برای ارزآوری اقتصاد باشد، لیکن متأسفانه تراز تجاری این صنعت در تمام سالهای دوره مورد بررسی منفی بوده است.

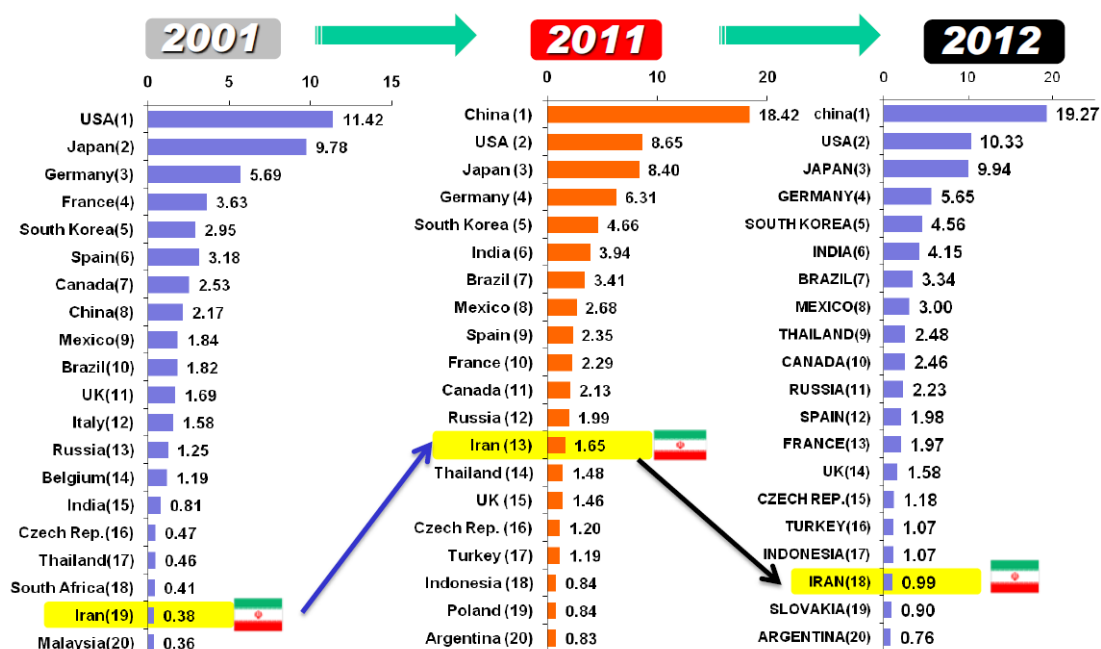
جایگاه جهانی صنعت خودرو سازی ایران:

در ابتدا با نگاهی به جایگاه ایران در بین کشورهای خودرو ساز دنیا، مشاهده می شود که جایگاه ایران از رتبه ۱۹ ام در سال ۲۰۰۱ با ۶ پله صعود به جایگاه ۱۳ ام در جهان در سال ۲۰۱۱ ارتقا و پس از آن در سال ۲۰۱۲ به جایگاه ۱۸ ام جهان نزول یافته است.

با توجه به نقش اثرگذار صنعت خودرو بر اقتصاد کشور در کنار انواع حمایت های تعرفه ای و توجهات ویژه به این بخش طی سالیان متمادی انتظار می رفت این صنعت به صنعتی مستقل و شکوفا تبدیل شود که علاوه بر تامین تقاضای داخلی و تولید خودروی با کیفیت با کسب توان رقابتی در سایه حمایت های دولت، نیاز ارزی خود را نیز از طریق صادرات محصولات با کیفیت در سطح جهانی تامین نموده و یا حتی قابلیت ارز آوری نیز داشته باشد. ولی واقعیت اینست که صنعت امروز خودروی کشور، در سطحی پایتتر از آنچه انتظار می رفت قرار گرفته است. در ادامه با بررسی شاخص های کلیدی این صنعت، به تحلیل وضعیت دهه اخیر و جایگاه امروز این صنعت می پردازیم. بطور خلاصه آمارها نشان می دهند که صنعت خودرو سازی کشور با در اختیار داشتن ۵ درصد شاغلان صنعت و حدود ۶ درصد ارزش تشکیل سرمایه، بطور متوسط حدود ۱۰ درصد از ارزش افزوده بخش صنعت را به خود اختصاص داده است.

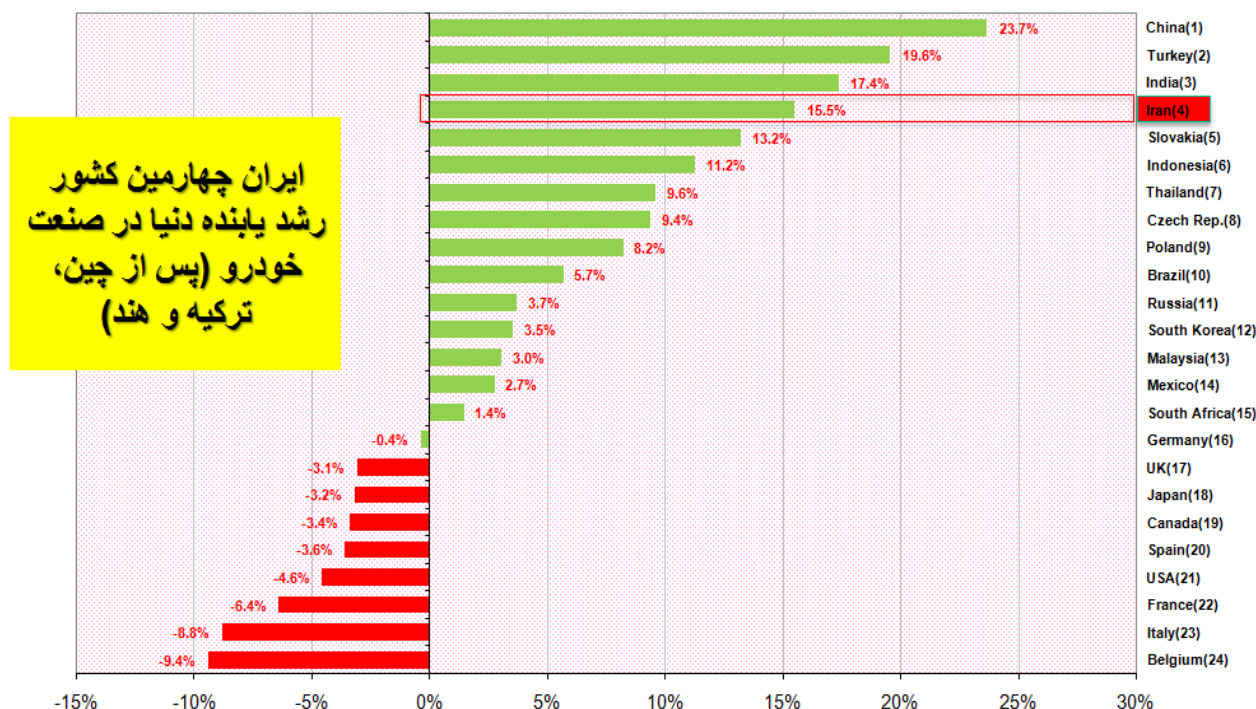
جایگاه ایران در بین کشورهای خودروساز در دنیا

(واحد: میلیون دستگاه)

همانطور که مشاهده می شود ایران از نظر نرخ رشد تولید خودرو در جهان، طی سالهای ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۱ با رشد متوسط حدود ۱۶ درصد بعنوان چهارمین کشور رشديابنده در دنيا در صنعت خودرو، پس از چین، ترکیه و هند قرار گرفته است.

میانگین نرخ رشد تولید کشورهای خودروساز طی سالهای ۲۰۰۲-۲۰۱۱

Source: OICA -(2001-2010)

وضعیت اشتغال:

بررسی وضعیت اشتغال در این صنعت نشان می دهد در کد ۳۴۱۰ مربوط به تولید وسایل نقلیه، میزان اشتغال از حدود ۴۴ هزار نفر در سال ۸۳ به حدود ۶۷ هزار نفر در سال ۹۲ رسیده است همچنین سهم شاغلان این فعالیت از کل شاغلان بخش صنعت از ۴,۰ درصد در سال ۸۳ به ۵,۲ درصد در سال ۹۲ افزایش یافته است و بطور متوسط حدود ۵ درصد شاغلان بخش صنعت را در دوره مورد بررسی به خود اختصاص داده است. همچنین تعداد شاغلان فعال در زمینه «قطعه سازی و تولید بدنه»، از ۶۳ هزارنفر در سال ۸۳ به ۶۵ هزارنفر در سال ۹۲ رسیده است و بطور متوسط سهم اشتغال ۶,۰ درصدی از کل اشتغال بخش صنعت را به خود اختصاص داده است. کاهش سهم اشتغال این فعالیت از کل اشتغال بخش صنعت نکته قابل تاملی است. در مجموع میزان اشتغال در صنایع تولید خودرو و قطعه از حدود ۱۰۷ هزارنفر در سال ۸۳ به حدود ۱۳۲ هزار نفر در سال ۹۲ رسیده است و بطور متوسط ۱۱,۰ درصد از اشتغال صنعت را به خود اختصاص داده است.

میزان اشتغال صنعت خودرو و قطعه سازی ایران طی دوره ۱۳۹۲-۱۳۸۳

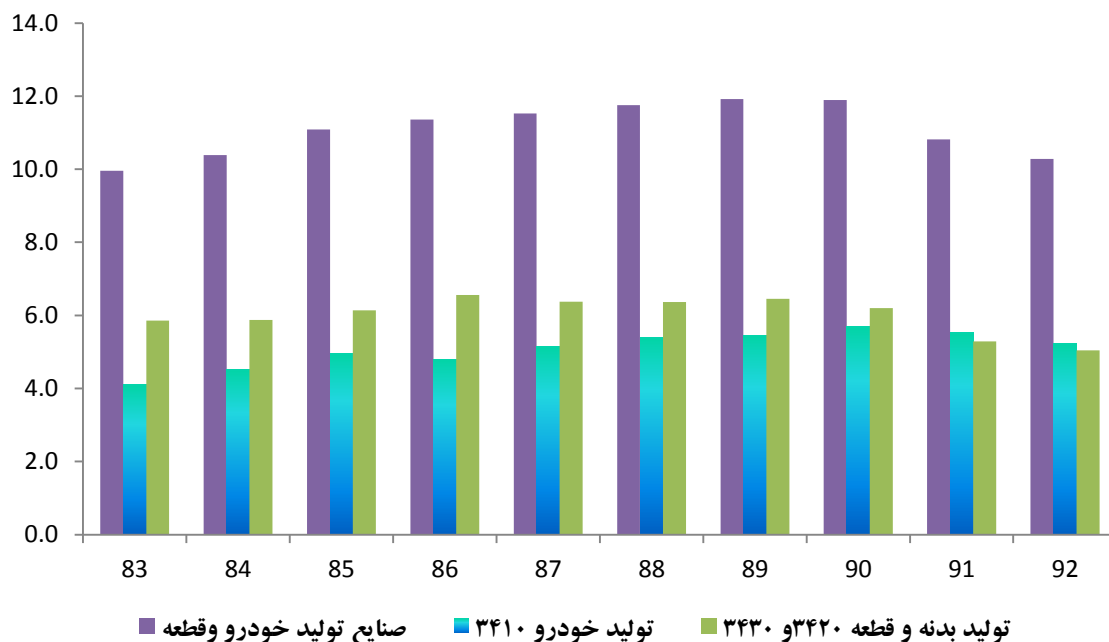
(نفر)

بخش صنعت (ساخت)	تولید بدنه، اتاق و قطعات			تولید خودرو ۳۴۱۰	صنایع تولید خودرو و قطعه	سال
	تولید قطعات، .. ۳۴۳۰	تولید بدنه، اتاق، .. ۳۴۲۰	جمع			
۱،۰۷۶،۶۹۳	۵۸،۱۲۹	۴،۹۷۱	۶۳،۱۰۰	۴۴،۰۹۰	۱۰۷،۱۹۰	۸۳
۱،۰۶۱،۳۱۹	۵۷،۶۹۴	۴،۶۵۵	۶۲،۳۴۹	۴۷،۹۱۱	۱۱۰،۲۶۰	۸۴
۱،۰۷۱،۳۸۳	۶۱،۱۵۷	۴،۶۰۹	۶۵،۷۶۶	۵۳،۰۴۳	۱۱۸،۸۰۹	۸۵
۱،۲۱۴،۲۳۷	۷۴،۶۱۰	۴،۹۹۵	۷۹،۶۰۵	۵۸،۳۳۳	۱۳۷،۹۳۸	۸۶
۱،۲۶۱،۲۹۸	۷۵،۷۵۳	۴،۶۴۸	۸۰،۴۰۱	۶۴،۹۴۴	۱۴۵،۳۴۵	۸۷
۱،۲۵۱،۴۸۹	۷۵،۰۷۰	۴،۶۴۱	۷۹،۷۱۰	۶۷،۳۲۸	۱۴۷،۰۳۸	۸۸
۱،۲۴۸،۶۴۹	۷۵،۷۶۲	۴،۸۵۳	۸۰،۶۱۵	۶۸،۱۷۱	۱۴۸،۷۸۶	۸۹
۱،۲۴۲،۹۸۳	۷۲،۵۲۷	۴،۵۶۳	۷۷،۰۹۰	۷۰،۷۲۲	۱۴۷،۸۱۲	۹۰
۱،۲۰۶،۳۳۱	۶۰،۶۹۰	۳،۱۱۶	۶۳،۸۰۶	۶۶،۶۱۷	۱۳۰،۴۲۳	۹۱
۱،۲۷۹،۵۷۷	۶۱،۳۶۵	۳،۱۷۶	۶۴،۵۴۱	۶۶،۹۷۱	۱۳۱،۵۱۲	۹۲

سهم اشتغال صنعت خودرو و قطعه سازی ایران از کل اشتغال بخش صنعت

(درصد)

طی دوره ۱۳۹۲-۱۳۸۳

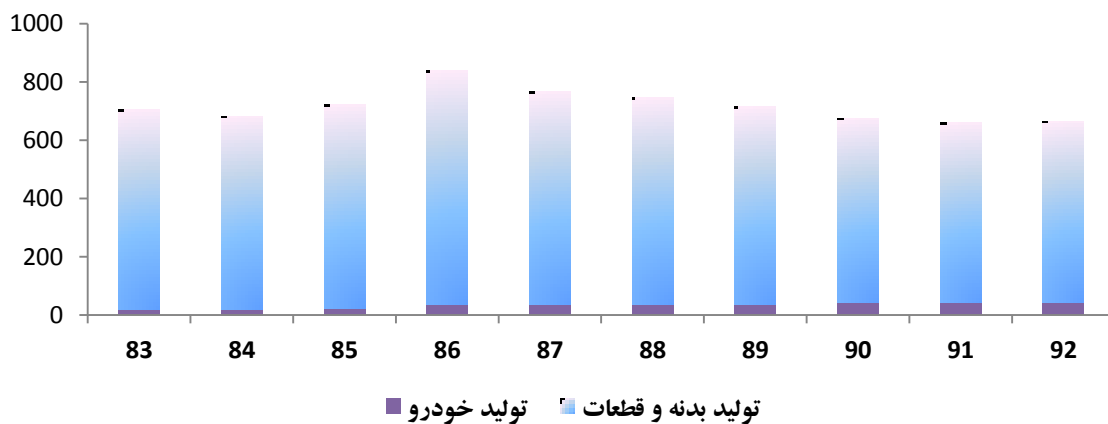
وضعیت تعداد کارگاه :

در کنار آمارهای تعداد شاغلان، توجه به تعداد کارگاههای فعال در این صنایع نیز، حائز اهمیت است. همانطور که آمارها نشان می دهند تعداد کارگاههای فعال کد ۳۴۱۰ از ۲۰ کارگاه در سال ۸۳ به ۴۴ کارگاه در سال ۹۲ رسیده است. در در زمینه قطعه سازی و تولید بدنه تعداد کارگاههای فعال از ۶۸۵ کارگاه در سال ۸۳ به ۶۲۱ کارگاه در سال ۹۲ کاهش یافته است که هم راستا با کاهش تعداد شاغلان این فعالیت بوده است.

تعداد کارگاههای صنعت خودرو و قطعه سازی ایران طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۲

بخش صنعت (ساخت)	تولید بدنه، اتاق و قطعات			تولید خودرو ۳۴۱۰	صنایع تولید خودرو و قطعه	سال
	تولید قطعات،.. ۳۴۳۰	تولید بدنه، اتاق،.. ۳۴۲۰	جمع			
۱۶۲۸۳	۶۳۳	۵۲	۶۸۵	۲۰	۷۰۵	۸۳
۱۶۰۱۸	۶۱۱	۵۱	۶۶۲	۲۱	۶۸۳	۸۴
۱۶۰۵۷	۶۵۰	۴۹	۶۹۹	۲۳	۷۲۲	۸۵
۱۷۵۹۳	۷۵۳	۵۰	۸۰۳	۳۷	۸۴۰	۸۶
۱۷۰۶۳	۶۸۵	۴۸	۷۳۳	۳۶	۷۶۹	۸۷
۱۶۱۲۹	۶۶۷	۴۲	۷۰۹	۳۷	۷۴۶	۸۸
۱۵۳۰۱	۶۳۵	۴۴	۶۷۹	۳۷	۷۱۶	۸۹
۱۴۹۶۲	۵۹۳	۴۱	۶۳۴	۴۲	۶۷۶	۹۰
۱۴۷۸۷	۵۷۳	۴۴	۶۱۷	۴۳	۶۶۰	۹۱
۱۴۶۹۷	۵۷۴	۴۷	۶۲۱	۴۴	۶۶۵	۹۲

روند تعداد کارگاههای صنعت خودرو و قطعه سازی ایران طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۲

وضعیت ارزش تولیدات:

آمارها نشان می دهد در دوره مورد بررسی علیرغم افزایش ارزش تولیدات صنایع تولید خودرو و قطعه، هم در زمینه تولید خودرو و هم در زمینه تولید قطعات و بدنه، روند سهم ارزش تولیدات این فعالیت از کل ارزش تولیدات بخش صنعت کاهشی بوده است. بطوریکه سهم ارزش تولیدات خودرو از ۱۹,۰ درصد در سال ۸۳ به حدود ۴,۰ درصد در سال ۹۲ کاهش یافته است. همچنین در زمینه تولید قطعات و بدنه نیز این سهم از ۴,۰ درصد در سال ۸۳ به حدود ۱,۴ درصد در سال ۹۲ کاهش یافته است و این ارقام در مجموع باعث افت سهم ارزش تولیدات صنایع خودرو و قطعه سازی از کل ارزش تولیدات بخش صنعت از ۲۳,۴ درصد در سال ۸۳ به حدود ۵,۴ درصد در سال ۹۲ شده است.

روند ارزش تولیدات صنعت خودرو و قطعه سازی ایران طی دوره ۱۳۹۲-۱۳۸۳

(واحد: میلیارد ریال)

بخش صنعت (ساخت)	تولید بدنه، اتاق و قطعات			تولید خودرو ۳۴۱۰	صنایع تولید خودرو و قطعه	سال
	تولید قطعات،.. ۳۴۳۰	تولید بدنه، اتاق،.. ۳۴۲۰	جمع			
۴۷۲,۳۸۹	۱۷,۸۶۷	۱,۰۸۵	۱۸,۹۵۲	۹۱,۵۹۲	۱۱۰,۵۴۴	۸۳
۵۴۲,۲۰۴	۲۳,۱۵۱	۱,۵۷۲	۲۴,۷۲۴	۱۰۶,۸۰۱	۱۳۱,۵۲۵	۸۴
۶۹۲,۱۶۵	۲۹,۸۸۸	۲,۳۰۲	۳۲,۱۹۰	۱۲۲,۰۷۲	۱۵۴,۲۶۲	۸۵
۹۴۶,۵۵۹	۳۹,۳۰۶	۳,۳۵۰	۴۲,۶۵۶	۱۲۸,۱۱۷	۱۷۰,۷۷۳	۸۶
۱,۱۴۵,۳۷۱	۴۷,۹۹۲	۳,۲۴۲	۵۱,۲۳۴	۱۷۱,۹۸۷	۲۲۳,۲۲۱	۸۷
۱,۵۶۵,۴۷۲	۵۷,۸۵۵	۲,۸۶۷	۶۰,۷۲۲	۲۰۲,۲۷۸	۲۶۳,۰۰۰	۸۸
۱,۹۰۶,۶۶۰	۶۲,۴۶۹	۴,۱۰۲	۶۶,۵۷۱	۲۱۷,۶۱۷	۲۸۴,۱۸۸	۸۹
۲,۴۹۸,۱۵۱	۷۰,۹۹۲	۸,۹۱۰	۷۹,۹۰۲	۲۴۴,۱۰۴	۳۲۴,۰۰۶	۹۰
۳,۰۱۹,۴۷۲	۵۶,۳۳۰	۲,۰۴۸	۵۸,۳۷۷	۱۵۷,۰۳۶	۲۱۵,۴۱۳	۹۱
۴,۹۴۹,۵۱۸	۶۷,۷۵۶	۳,۶۴۷	۷۱,۴۰۳	۱۹۶,۶۳۲	۲۶۸,۰۳۵	۹۲

سهم ارزش تولیدات صنعت خودرو و قطعه سازی از ارزش تولیدات

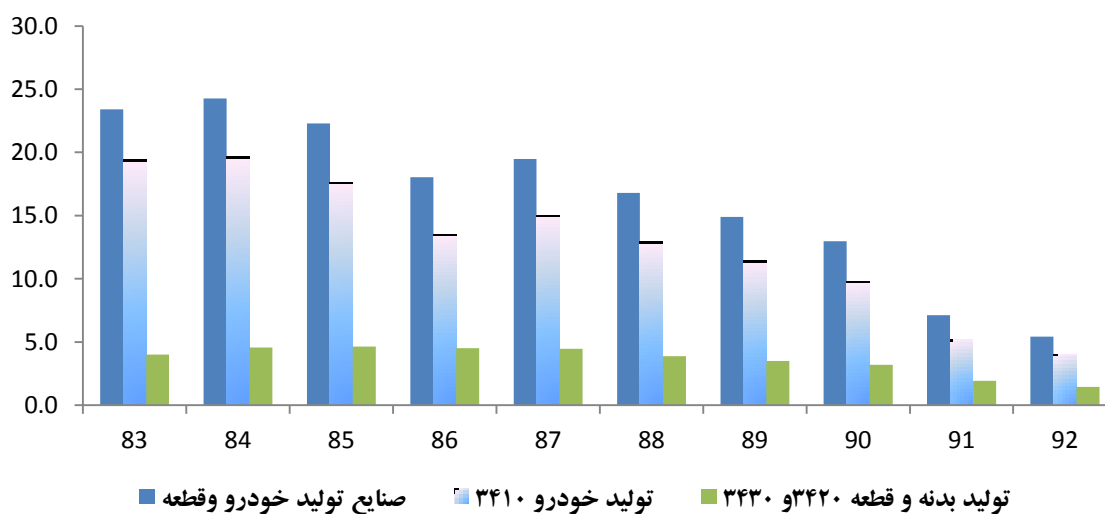
کل بخش صنعت طی دوره ۱۳۹۲-۱۳۸۳

(درصد)

سال	صنایع تولید خودرو و قطعه	تولید خودرو ۳۴۱۰	تولید بدنه و قطعه ۳۴۳۰ و ۳۴۲۰	بخش صنعت (ساخت)
۸۳	۲۳,۴	۱۹,۴	۴,۰	۱۰۰,۰
۸۴	۲۴,۳	۱۹,۷	۴,۶	۱۰۰,۰
۸۵	۲۲,۳	۱۷,۶	۴,۷	۱۰۰,۰
۸۶	۱۸,۰	۱۳,۵	۴,۵	۱۰۰,۰
۸۷	۱۹,۵	۱۵,۰	۴,۵	۱۰۰,۰
۸۸	۱۶,۸	۱۲,۹	۳,۹	۱۰۰,۰
۸۹	۱۴,۹	۱۱,۴	۳,۵	۱۰۰,۰
۹۰	۱۳,۰	۹,۸	۳,۲	۱۰۰,۰
۹۱	۷,۱	۵,۲	۱,۹	۱۰۰,۰
۹۲	۵,۴	۴,۰	۱,۴	۱۰۰,۰

روند سهم ارزش تولیدات صنعت خودرو و قطعه سازی از ارزش تولیدات

کل بخش صنعت طی دوره ۱۳۹۲-۱۳۸۳

وضعیت ارزش افزوده:

بررسی روند ارزش افزوده تولید خودرو در دوره مورد بررسی نشان می دهد این روند از حدود ۱۸ هزار میلیارد ریال در سال ۸۳ به حدود ۴۷ هزار میلیارد ریال در سال ۹۲ افزایش یافته است در زمینه تولید قطعه و بدنه نیز این شاخص از حدود ۶ هزار میلیارد ریال در سال ۸۳ به حدود ۲۴ هزار میلیارد ریال در سال ۹۲ رسیده است و در مجموع ارزش افزوده صنایع «تولید خودرو و قطعه سازی» از ۲۵ هزار میلیارد ریال در سال ۸۳ به حدود ۷۰ هزار میلیارد ریال در سال ۹۲ رسیده است. با وجود افزایش ارزش افزوده این رشته فعالیت، نسبت سهم ارزش افزوده صنایع تولید خودرو و بدنه از کل ارزش افزوده بخش صنعت از ۱۳,۸ درصد در سال ۸۳ به حدود ۶,۱ درصد در سال ۹۲ کاهش یافته است که بنظر می رسد بخش زیادی از کاهش این سهم مربوط به افت سهم ارزش افزوده تولید خودرو (کد ۳۴۱۰) بوده که در سال ۹۲ نسبت به سال ۸۳ حدود ۶,۵ درصد کاهش سهم نسبی از ارزش افزوده بخش صنعت داشته است. با توجه به شرایط فعلی برای گذار از تحریم و در صورت رسیدن به توافق، صنعت خودرو سازی می بایست به تقویت بنیان های خود از طریق توانمندسازی این صنعت ضمن ایجاد بهره‌وری، اقدام به کاهش هزینه ها، ارتقای استانداردها و بهبود کیفیت و استفاده از تکنولوژی های نوین خود را آماده ی رقابت با رقبای آینده نماید لیکن متأسفانه کاهش ارزش افزوده صنعت خودرو سازی در سالهای اخیر نکته نگران کننده ای است که نیازمند توجه ویژه ای می باشد.

ارزش افزوده صنعت خودرو و قطعه سازی ایران طی دوره ۱۳۹۲-۱۳۸۳

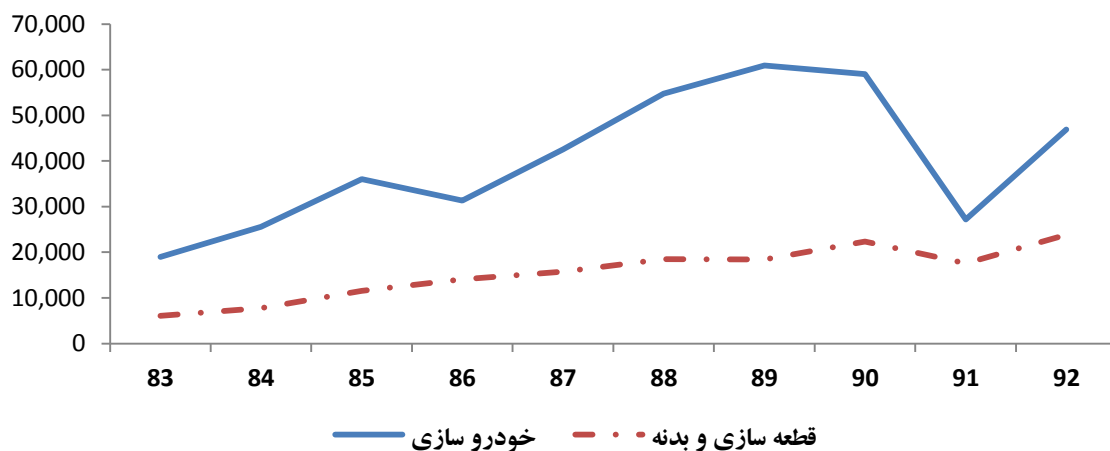
(میلیارد ریال)

بخش صنعت (ساخت)	تولید بدنه، اتاق و قطعات			تولید خودرو ۳۴۱۰	صنایع تولید خودرو و قطعه	سال
	تولید قطعات،.. ۳۴۳۰	تولید بدنه، اتاق،.. ۳۴۲۰	جمع			
۱۸۱,۲۶۸	۵,۷۸۲	۳۱۰	۶,۰۹۳	۱۸,۹۶۱	۲۵,۰۵۴	۸۳
۲۰۸,۲۰۱	۷,۳۱۷	۴۳۳	۷,۷۵۰	۲۵,۵۴۵	۳۳,۲۹۵	۸۴
۲۶۹,۳۹۹	۱۰,۹۵۲	۶۱۴	۱۱,۵۶۶	۳۶,۰۳۵	۴۷,۶۰۱	۸۵
۳۴۸,۰۰۳	۱۲,۸۷۱	۱,۲۱۴	۱۴,۰۸۵	۳۱,۳۴۱	۴۵,۴۲۶	۸۶
۴۰۸,۳۰۰	۱۴,۷۰۳	۱,۰۵۲	۱۵,۷۵۵	۴۲,۵۴۰	۵۸,۲۹۶	۸۷
۴۲۰,۷۶۲	۱۷,۷۱۸	۷۷۲	۱۸,۴۹۰	۵۴,۷۵۵	۷۳,۲۴۶	۸۸
۴۹۴,۶۳۰	۱۷,۳۳۷	۱,۰۹۳	۱۸,۴۳۰	۶۰,۹۲۲	۷۹,۳۵۲	۸۹
۶۲۴,۳۳۲	۲۱,۰۱۲	۱,۳۵۳	۲۲,۳۶۵	۵۹,۰۳۷	۸۱,۴۰۲	۹۰
۸۴۸,۲۲۳	۱۶,۸۶۹	۷۰۹	۱۷,۵۷۸	۲۷,۱۴۷	۴۴,۷۲۵	۹۱
۱,۱۶۳,۸۵۹	۲۲,۵۶۶	۱,۲۱۵	۲۳,۷۸۱	۴۶,۸۵۸	۷۰,۶۳۹	۹۲

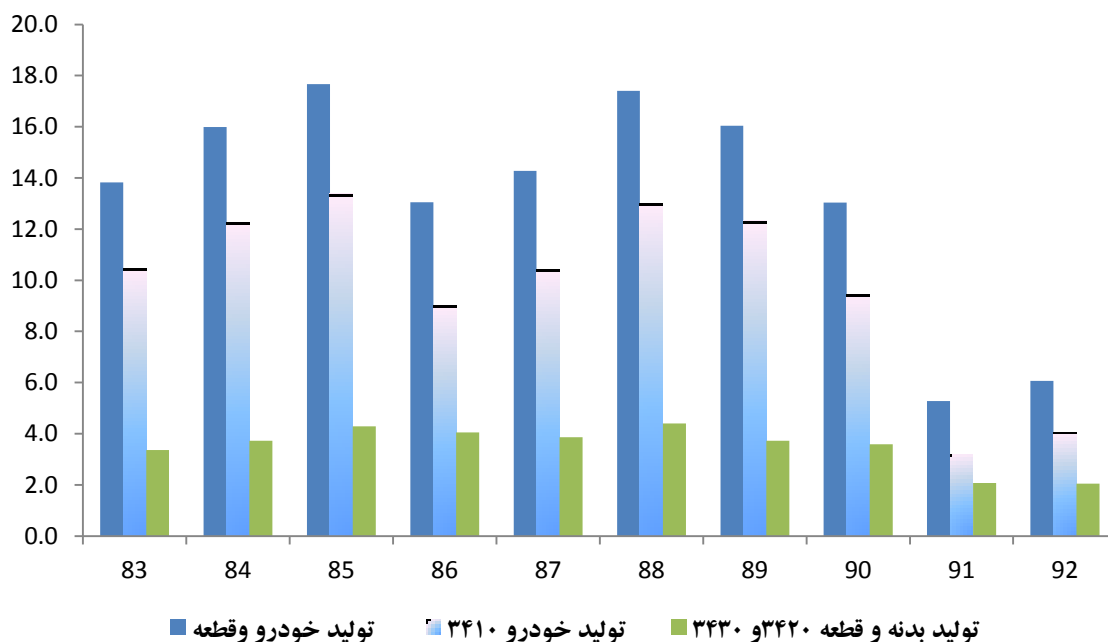
روند ارزش افزوده صنعت خودرو و قطعه سازی ایران طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۲

(میلیارد ریال)

سهم ارزش افزوده خودرو و قطعه سازی از ارزش افزوده کل بخش صنعت

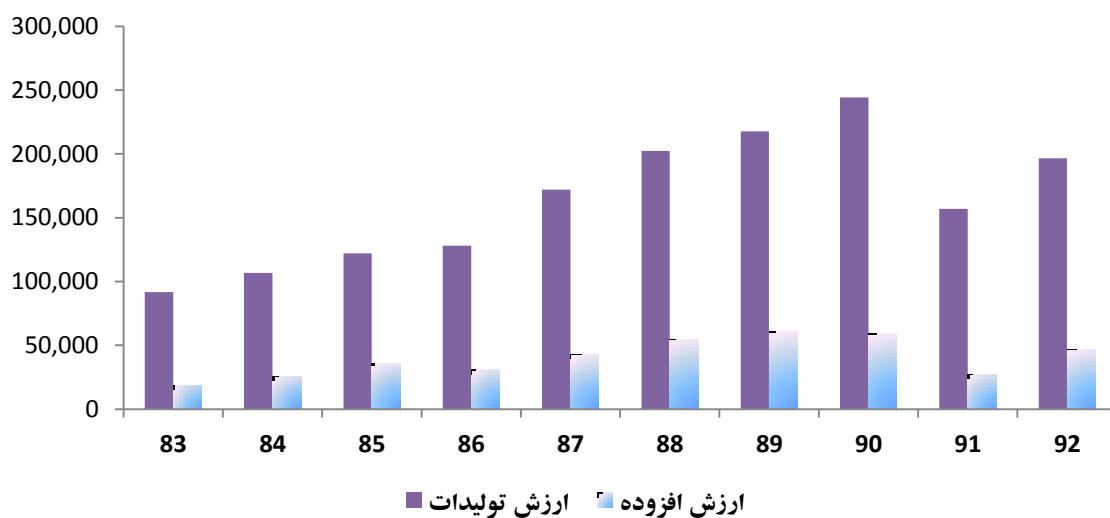
طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۲

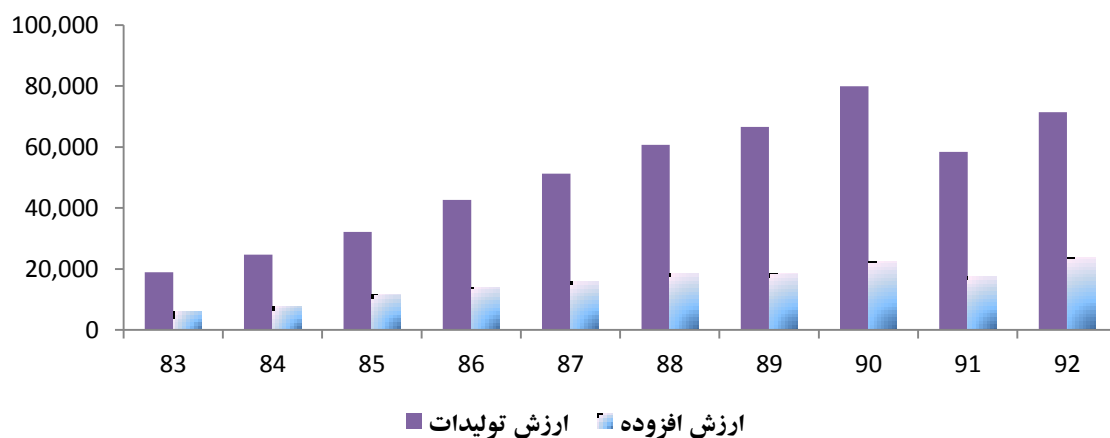
مقایسه روند ارزش افزوده و ارزش تولیدات خودرو سازی طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۲

(واحد: میلیارد ریال)

مقایسه روند ارزش افزوده و ارزش تولیدات قطعه و بدنه سازی طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۲

(واحد: میلیارد ریال)

وضعیت تشکیل سرمایه:

روند تشکیل سرمایه صنایع تولید خودرو و قطعات و بدنه در سالهای اخیر بسیار نوسانی بوده است و مقایسه ارزش ابتدا و پایان دوره تصویر درستی از این شاخص ارائه نمی دهد. در دوره مورد بررسی بطور متوسط میزان تشکیل سرمایه سالانه در صنایع تولید خودرو حدود ۵ هزار میلیارد ریال، صنایع تولید قطعات و بدنه ۵ هزار میلیارد و در مجموع تولید خودرو و قطعات ۱۰ هزار میلیارد ریال بوده است.

روند تشکیل سرمایه صنعت خودرو و قطعه سازی ایران طی دوره ۱۳۹۲-۱۳۸۳

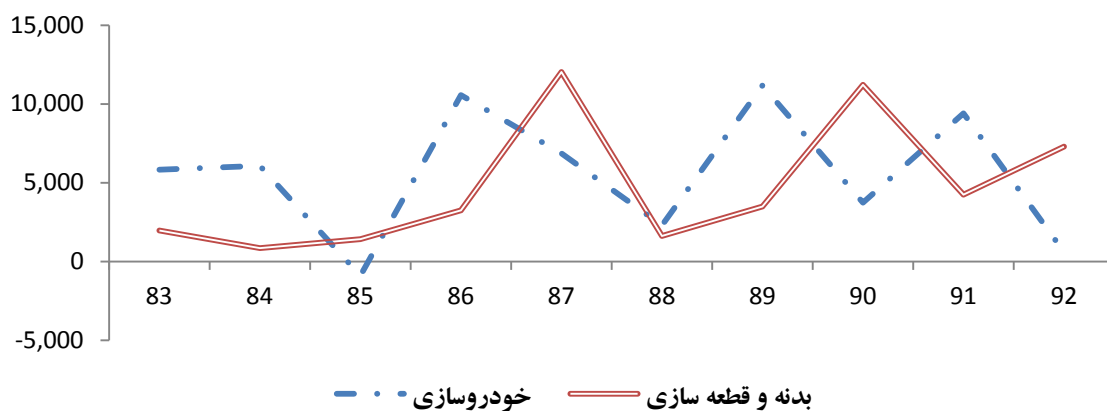
(واحد: میلیارد ریال)

بخش صنعت (ساخت)	تولید بدنه، اتاق و قطعات			تولید خودرو ۳۴۱۰	صنایع تولید خودرو و قطعه	سال
	تولید قطعات،.. ۳۴۳۰	تولید بدنه، اتاق،.. ۳۴۲۰	جمع			
۴۷،۲۰۲	۱،۷۴۷	۲۲۰	۱،۹۶۸	۵،۸۲۰	۷،۷۸۸	۸۳
۴۳،۷۰۹	۶۸۴	۱۶۸	۸۵۲	۶،۰۷۱	۶،۹۲۳	۸۴
۵۹،۱۷۲	۱،۱۰۷	۳۱۲	۱،۴۱۹	-۸۹۹	۵۲۰	۸۵
۱۰۵،۸۵۳	۲،۹۷۴	۲۷۱	۳،۲۴۵	۱۰،۵۶۳	۱۳،۸۰۹	۸۶
۱۰۷،۲۱۷	۱۱،۷۹۴	۲۳۹	۱۲،۰۳۳	۶،۸۶۴	۱۸،۸۹۶	۸۷
۹۱،۵۱۰	۱،۶۱۷	-۵	۱،۶۱۲	۲،۲۹۱	۳،۹۰۴	۸۸
۱۴۷،۶۲۸	۳،۵۰۰	-۱۹	۳،۴۸۲	۱۱،۱۷۸	۱۴،۶۵۹	۸۹
۱۵۱،۲۹۷	۱۱،۸۶۵	-۶۴۹	۱۱،۲۱۶	۳،۷۳۶	۱۴،۹۵۳	۹۰
۲۴۷،۴۸۱	۴،۰۵۲	۱۷۸	۴،۲۳۰	۹،۴۰۲	۱۳،۶۳۲	۹۱
۲۱۵،۸۰۷	۵،۹۲۸	۱،۳۵۶	۷،۲۸۵	۶۰۷	۷،۸۹۲	۹۲

همانطور که نمودار صفحه بعد نشان می دهد متوسط تشکیل سرمایه در فعالیت قطعه سازی صعودی، و متوسط تشکیل سرمایه در خودرو سازی تقریباً افقی بوده است. نکته قابل توجه در اینجا، محدود شدن دامنه نوسانات تشکیل سرمایه در صنایع تولید خودرو و قطعات و همچنین کاهش شدید سهم تشکیل سرمایه صنایع تولید خودرو و قطعات از کل تشکیل سرمایه بخش صنعت در سالهای اخیر است که بیشتر مربوط به کاهش سهم تشکیل سرمایه تولید خودرو (کد ۳۴۱۰) بوده است.

روند تشکیل سرمایه صنعت خودرو و قطعه سازی ایران طی دوره ۱۳۹۲-۱۳۸۳

(واحد: میلیارد ریال)

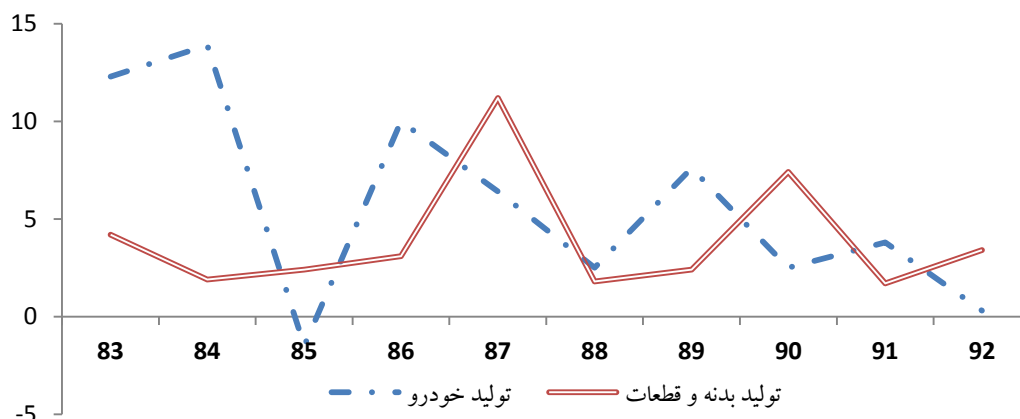
سهم تشکیل سرمایه صنعت خودرو و قطعه سازی ایران از کل تشکیل سرمایه

بخش صنعت طی دوره ۱۳۹۲-۱۳۸۳

(درصد)

سال	صنایع تولید خودرو و قطعات	تولید خودرو ۳۴۱۰	تولید بدنه و قطعات ۳۴۲۰ و ۳۴۳۰	بخش صنعت (ساخت)
۸۳	۱۶,۵	۱۲,۳	۴,۲	۱۰۰,۰
۸۴	۱۵,۸	۱۳,۹	۱,۹	۱۰۰,۰
۸۵	۰,۹	-۱,۵	۲,۴	۱۰۰,۰
۸۶	۱۳,۰	۱۰,۰	۳,۱	۱۰۰,۰
۸۷	۱۷,۶	۶,۴	۱۱,۲	۱۰۰,۰
۸۸	۴,۳	۲,۵	۱,۸	۱۰۰,۰
۸۹	۹,۹	۷,۶	۲,۴	۱۰۰,۰
۹۰	۹,۹	۲,۵	۷,۴	۱۰۰,۰
۹۱	۵,۵	۳,۸	۱,۷	۱۰۰,۰
۹۲	۳,۷	۰,۳	۳,۴	۱۰۰,۰

روند سهم تشکیل سرمایه صنعت خودرو و قطعه سازی ایران از کل تشکیل سرمایه بخش صنعت طی دوره ۱۳۹۲-۱۳۸۳

آنچه تا کنون از بررسی آمارهای پیش گفته شده بدست آمده است بطور خلاصه نکات زیر را روشن می سازد:

➤ میزان اشتغال در صنایع تولید خودرو و قطعه از حدود ۱۰۷ هزار نفر در سال ۹۲ به ۱۳۱ هزار نفر در سال ۹۲ رسیده است و بطور متوسط ۱۱,۰ درصد از اشتغال صنعت را به خود اختصاص داده است.

➤ در دوره مورد بررسی علیرغم افزایش ارزش تولیدات صنایع تولید خودرو و قطعه سازی، هم در زمینه تولید خودرو و هم در زمینه تولید قطعات و بدنه، روند سهم ارزش تولیدات این فعالیت از کل ارزش تولیدات بخش صنعت کاهشی بوده است.

➤ میزان ارزش افزوده صنایع تولید خودرو و قطعه سازی از ۲۵ هزار میلیارد ریال در سال ۸۳ به حدود ۷۰ هزار میلیارد ریال در سال ۹۲ رسیده است. با وجود افزایش ارزش افزوده این رشته فعالیت، نسبت سهم ارزش افزوده صنایع تولید خودرو و بدنه از کل ارزش افزوده بخش صنعت از ۱۳,۸ درصد در سال ۸۳ به حدود ۶,۱ درصد در سال ۹۲ کاهش یافته است.

➤ روند تشکیل سرمایه صنایع تولید خودرو و قطعات و بدنه در سالهای اخیر بسیار نوسانی بوده است ولی بطور متوسط میزان تشکیل سرمایه در صنایع تولید خودرو حدود ۵ هزار میلیارد ریال، صنایع تولید قطعات و بدنه ۵ هزار میلیارد و در مجموع تولید خودرو و قطعات ۱۰ هزار میلیارد ریال بوده است.

➤ آمارها نشان دهنده کاهش شدید سهم تشکیل سرمایه صنایع تولید خودرو و قطعات از کل تشکیل سرمایه بخش صنعت در سالهای اخیر است که بیشتر مربوط به کاهش سهم تشکیل سرمایه تولید خودرو (کد ۳۴۱۰) بوده است.

وضعیت صادرات و واردات:

برای تحلیل دقیق وضعیت صنایع تولید خودرو و قطعه سازی در کشور، علاوه بر آمارهای ارائه شده، بررسی آمار صادرات و واردات آنها اطلاعات دقیق تری در اختیار ما قرار می دهد. برای استخراج آمارهای صادرات و واردات فعالیت های موردنظر از دستورالعمل بانک جهانی برای تبدیل کدهای HS به ISIC استفاده شده است. نکته حائز اهمیت اینست که در دستورالعمل بانک جهانی کد تعرفه ۹۸۸۷ وجود ندارد درحالیکه این کد تعرفه در کتاب مقررات صادرات و واردات تحت عنوان قطعات منفصله CKD تعریف شده است که طبق طبقه بندی های موردنظر در این بررسی در کد ۳۴۳۰ طبقه بندی ISIC قرار می گیرد. ولی از آنجایی که تاکنون آمارهای منتشره مربوط به کد ۳۴۳۰ بدون لحاظ این کد تعرفه بوده اند، لذا در این گزارش ارقام صادرات و واردات بدون لحاظ این کد تعرفه آورده شده اند ولی به دلیل اهمیت و وزن بالای این کد تعرفه (مخصوصاً در زمینه واردات)، در ادامه گزارش، آمارهای مربوط به تعرفه ۹۸۸۷ و سهم آن از کد ۳۴۳۰ به تفصیل آورده شده است. در دوره مورد بررسی روند ارزش صادرات در کد ۳۴۱۰ مربوط به تولید وسایل نقلیه روند نوسانی به همراه افت متوسط صادرات را نشان می دهد. از سال ۸۶ به بعد میزان صادرات وسایل نقلیه وارد مسیر نزولی و نوسانی شده است بطوریکه در سال ۹۲ میزان صادرات به کمترین مقدار خود در ۱۰ ساله اخیر رسیده است.

بسیاری از کارشناسان بر عوامل کیفی و نبود زیرساخت های لازم در این زمینه تاکید دارند. بنظر می رسد صنعت خودرو ایران مشکلات اساسی برای رونق بازارهای صادراتی خود دارد که از جمله آنها بحث کیفیت و قیمت رقابتی است، اما در کنار این موضوعات، افت تولید خودرو به خصوص در سال های ۹۱ تا ۹۲ یکی از عوامل اصلی کاهش صادرات خودرو بوده است. تحریم های اعمال شده در طول سال های ۹۰ تا ۹۲ علاوه بر افت تولید و افزایش هزینه تولید و به تبع آن افزایش قیمت خودرو، تبعات دیگری همچون کاهش صادرات خودرو را نیز به همراه داشته است.

بنظر می رسد صنعت خودرو کشور می بایست علاوه بر افزایش صادرات، از طریق توانمندسازی خود ضمن ایجاد بهره وری، اقدام به کاهش هزینه ها و تنوع بخشیدن به محصولات خود نماید که این موضوع نیازمند ارتقای استانداردها و بهبود کیفیت و استفاده از روش های نوین بازاریابی برای کشف فرصت های ورود به بازار است. در حالی که خودروسازان به کمک های دولتی و ایجاد مشوق های هدفمند برای توسعه صادرات خود تاکید دارند.

ارزش صادرات صنعت خودرو و قطعه سازی ایران طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۳

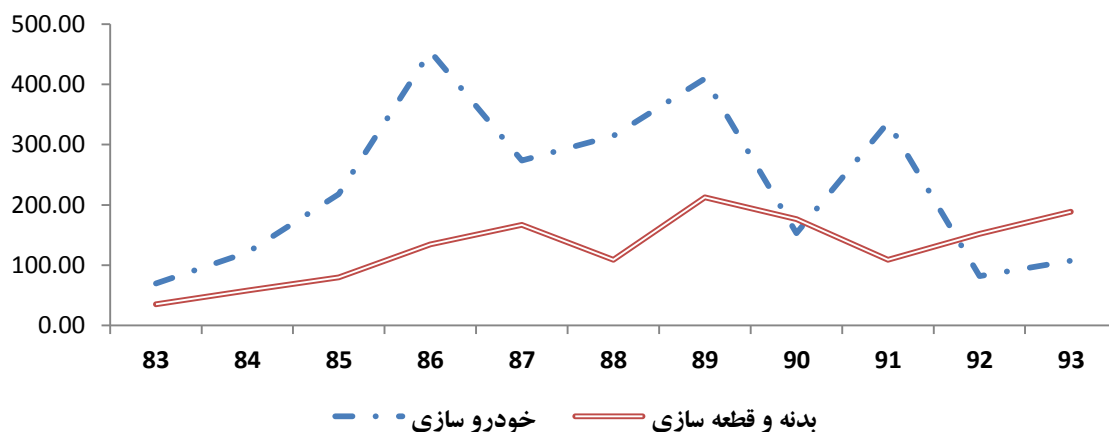
(میلیون دلار)

بخش صنعت (ساخت)	تولید بدنه، اتاق و قطعات			تولید خودرو ۳۴۱۰	صنایع تولید خودرو و قطعه	سال
	تولید قطعات، .. ۳۴۳۰*	تولید بدنه، اتاق، .. ۳۴۲۰	جمع			
۵,۶۸۲,۱۰	۲۸,۱۱	۶,۹۶	۳۵	۶۹,۶۷	۱۰۵	۸۳
۸,۱۱۹,۱۸	۴۴,۲۸	۱۳,۶۵	۵۸	۱۲۱,۲۷	۱۷۹	۸۴
۱۰,۶۶۶,۰۴	۵۵,۳۵	۲۴,۶۶	۸۰	۲۱۸,۰۳	۲۹۸	۸۵
۱۲,۳۳۹,۱۸	۱۰۱,۷۶	۳۲,۷۳	۱۳۴	۴۵۴,۳۸	۵۸۹	۸۶
۱۵,۷۴۲,۹۷	۱۳۲,۰۹	۳۴,۷۹	۱۶۷	۲۷۳,۵۶	۴۴۰	۸۷
۱۸,۵۳۰,۹,۶۰	۸۲,۲۳	۲۶,۵۱	۱۰۹	۳۱۴,۳۶	۴۲۳	۸۸
۲۱,۱۷۳,۴۲	۱۵۶,۳۹	۵۶,۱	۲۱۲	۴۰۹,۲۸	۶۲۲	۸۹
۲۹,۲۶۸,۳۸	۱۴۲,۱۳	۳۴,۱۶	۱۷۶	۱۵۲,۸	۳۲۹	۹۰
۲۵,۹۷۶,۴۸	۸۲,۲۹	۲۶,۸۲	۱۰۹	۳۳۶,۶۵	۴۴۶	۹۱
۲۵,۰۵۹,۹۳	۷۹,۵۲	۷۲,۳	۱۵۲	۸۱,۷	۲۳۴	۹۲
۲۸,۹۸۲,۶۱	۱۱۵,۲۱	۷۳,۲۱	۱۸۸	۱۰۷,۵۷	۲۹۶	۹۳

* با احتساب کد تعرفه ۹۸

روند ارزش صادرات صنعت خودرو و قطعه سازی ایران طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۳

(میلیون دلار)

همچنین آمارها نشان دهنده سیر صعودی روند صادرات بدنه و قطعات وسایل نقلیه در سالهای اخیر است. نکته قابل تامل در اینجا اینست که بطور متوسط در دوره مورد بررسی میزان ارزشی صادرات خودرو بیشتر از قطعات و بدنه بوده است در حالیکه در همین دوره میزان واردات قطعات و بدنه در سطح بالاتری از خودرو قرار داشته

است این مسئله وابستگی تولید و صادرات صنعت خودروسازی کشور را به قطعات وارداتی نشان می دهد. همچنین آمارها نشان دهنده کاهش نسبی سهم صادرات خودرو و قطعات و بدنه از کل صادرات بخش صنعت در سالهای اخیر است.

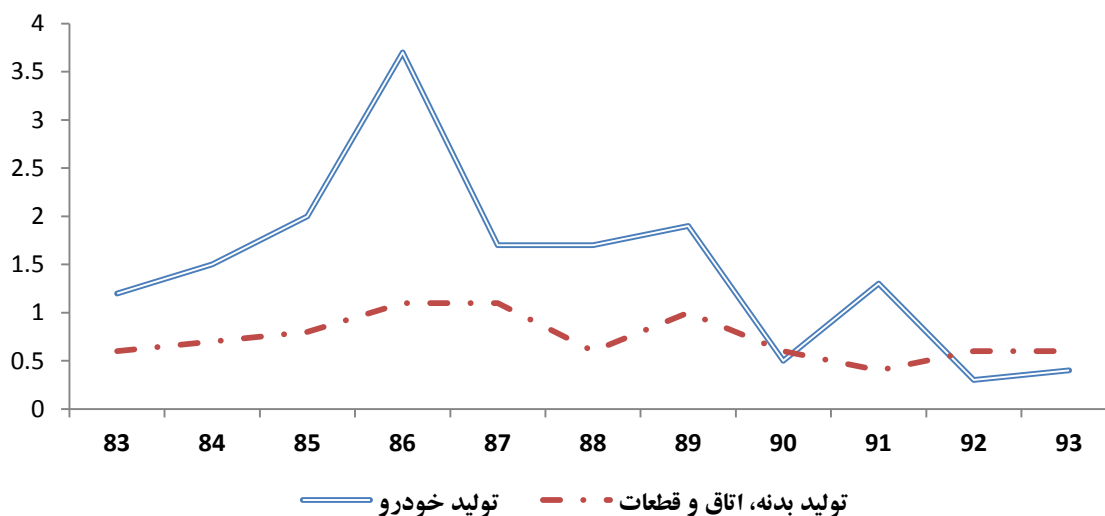
سهم صادرات صنعت خودرو و قطعه سازی ایران از کل صادرات بخش صنعت طی دوره ۱۳۹۳-۱۳۸۳

(درصد)

سال	صنایع تولید خودرو و قطعه	تولید خودرو ۳۴۱۰	تولید بدنه، اتاق و قطعات ۳۴۲۰ و ۳۴۳۰	بخش صنعت (ساخت)
۸۳	۱,۸	۱,۲	۰,۶	۱۰۰,۰
۸۴	۲,۲	۱,۵	۰,۷	۱۰۰,۰
۸۵	۲,۸	۲,۰	۰,۸	۱۰۰,۰
۸۶	۴,۸	۳,۷	۱,۱	۱۰۰,۰
۸۷	۲,۸	۱,۷	۱,۱	۱۰۰,۰
۸۸	۲,۳	۱,۷	۰,۶	۱۰۰,۰
۸۹	۲,۹	۱,۹	۱,۰	۱۰۰,۰
۹۰	۱,۱	۰,۵	۰,۶	۱۰۰,۰
۹۱	۱,۷	۱,۳	۰,۴	۱۰۰,۰
۹۲	۰,۹	۰,۳	۰,۶	۱۰۰,۰
۹۳	۱,۰	۰,۴	۰,۶	۱۰۰,۰

آمار صادرات قطعات و بدنه وسایل نقلیه روند رو به رشد با شیب ملایمی را نشان می دهد ولی میزان واردات آن از سال ۹۰ تاکنون کاهش محسوسی داشته است. با افزودن آمار کد تعرفه ۹۸۸۷ به مجموعه این آمارها، اختلاف محسوسی نسبت به آمارهای قبلی مشاهده می شود. همچنین آمارها نشان می دهد از سال ۹۰ تاکنون میزان واردات قطعات منفصله CKD کاهش یافته است.

روند سهم صادرات صنعت خودرو و قطعه سازی ایران از کل صادرات بخش صنعت طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۳

ارزش واردات صنعت خودرو سازی و قطعه سازی ایران طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۳

(میلیون دلار)

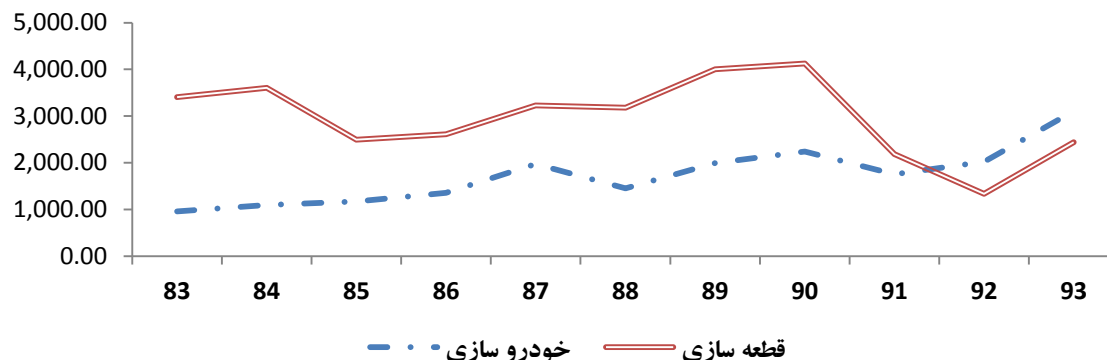
بخش صنعت (ساخت)	تولید بدنه، اتاق و قطعات			تولید خودرو ۳۴۱۰	صنایع تولید خودرو و قطعه	سال
	تولید قطعات،.. *۳۴۳۰	تولید بدنه، اتاق،.. ۳۴۲۰	جمع			
۳۳،۶۳۲،۱۲	۳،۲۲۳،۳۶	۸۲،۵۴	۳،۴۰۵،۹۰	۹۶۱،۳۶	۴،۳۶۷،۲۶	۸۳
۳۷،۵۴۲،۸۸	۳،۵۱۷،۵۰	۸۷،۰۶	۳،۶۰۴،۵۶	۱،۰۹۷،۳۱	۴،۷۰۱،۸۷	۸۴
۳۹،۷۸۳،۳۳	۲،۴۵۵،۱۸	۳۹،۶۸	۲،۴۹۴،۸۵	۱،۱۷۱،۹۰	۳،۶۶۶،۷۵	۸۵
۴۵،۷۸۱،۸۱	۲،۵۴۶،۵۸	۶۷،۲	۲،۶۱۳،۷۹	۱،۳۵۶،۴۷	۳،۹۷۰،۲۶	۸۶
۵۰،۲۶۹،۸۳	۳،۱۵۵،۰۷	۷۲،۵	۳،۲۲۷،۵۸	۱،۹۷۳،۳۶	۵،۲۰۰،۹۴	۸۷
۳۷،۵۳۰،۲۶	۳،۰۹۱،۹۸	۸۹	۳،۱۸۰،۹۸	۱،۴۵۲،۲۵	۴،۶۳۳،۲۳	۸۸
۶۰،۱۶۵،۳۸	۳،۸۵۲،۱۹	۱۵۳،۲۵	۴،۰۰۵،۴۵	۱،۹۹۳،۳۷	۵،۹۹۸،۸۲	۸۹
۵۷،۴۰۴،۰۴	۳،۹۹۳،۳۱	۱۳۲،۹۴	۴،۱۲۶،۲۵	۲،۲۴۳،۶۹	۶،۳۶۹،۹۴	۹۰
۴۵،۵۲۷،۲۱	۲،۰۸۸،۶۷	۹۸،۱۸	۲،۱۸۶،۸۵	۱،۷۵۴،۰۶	۳،۹۴۰،۹۱	۹۱
۴۱،۲۹۱،۶۱	۱،۲۳۸،۷۳	۱۰۰،۲۳	۱،۳۳۸،۹۷	۲،۰۲۲،۲۸	۳،۳۶۱،۲۴	۹۲
۴۳،۶۴۱،۵۶	۲،۲۶۴،۱۰	۱۷۳،۶۹	۲،۴۳۷،۸۰	۳،۱۰۷،۶۶	۵،۵۴۵،۴۶	۹۳

* با احتساب کد تعرفه ۹۸

روند واردات صنعت خودرو و قطعه سازی ایران طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۳

(میلیون دلار)

کاهش میزان واردات قطعات و بدنه وسایل نقلیه موتوری از سال ۹۰ به بعد در کنار افزایش نسبی واردات خودرو یکی دیگر از نکات قابل تأمل در روند واردات این بخش از صنایع می باشد.

ارزش صادرات و واردات کد تعرفه ۹۸ HS مربوط به کد ISIC ۳۴۳۰ طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۳

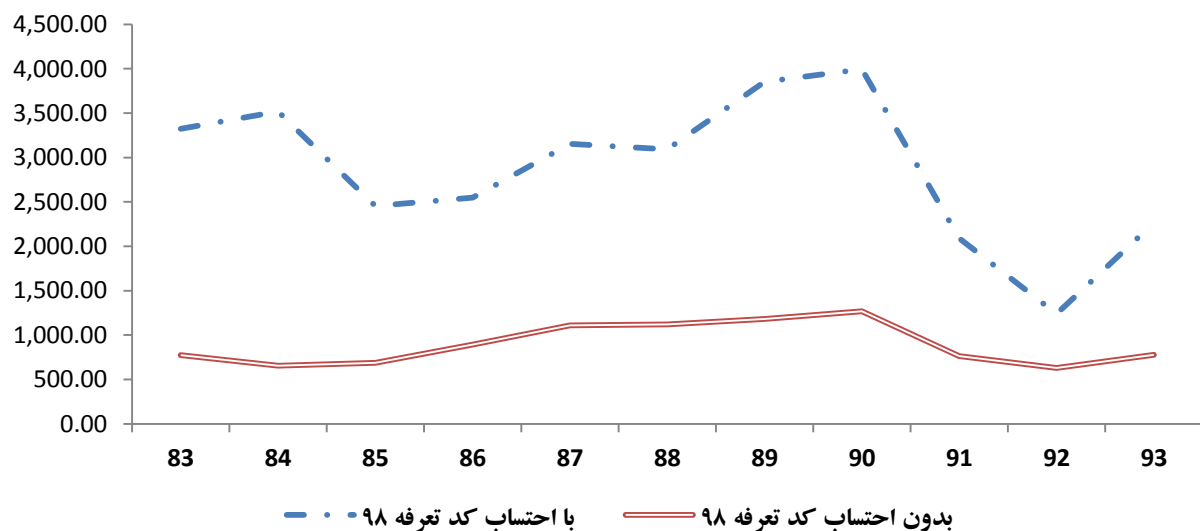
(هزار دلار)

سال	صادرات	واردات
۸۳	۷۱	۲,۵۵۱,۲۸۶
۸۴	۲۱۴	۲,۸۶۱,۹۰۴
۸۵	۲,۳۰۶	۱,۷۶۸,۰۶۴
۸۶	۴۷,۴۴۳	۱,۶۵۳,۱۷۲
۸۷	۵۶,۰۲۶	۲,۰۴۷,۰۸۴
۸۸	۱۵,۷۳۸	۱,۹۷۲,۲۵۶
۸۹	۶۹,۴۸۳	۲,۶۷۱,۸۲۱
۹۰	۷۱,۲۳۱	۲,۷۲۴,۴۲۶
۹۱	۱,۸۳۳	۱,۳۲۵,۰۸۴
۹۲	۷,۱۱۹	۶۰۸,۲۴۳
۹۳	۴۴,۲۵۲	۱,۴۸۶,۰۱۹

سهم کد تعرفه ۹۸ از واردات و صادرات کد ۳۴۳۰ ISIC طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۳
(درصد)

سال	سهم صادرات کد تعرفه ۹۸ از کل صادرات کد ۳۴۳۰	سهم واردات کد تعرفه ۹۸ از کل واردات کد ۳۴۳۰
۸۳	۰,۲۵	۷۶,۷۷
۸۴	۰,۴۸	۸۱,۳۶
۸۵	۴,۱۷	۷۲,۰۱
۸۶	۴۶,۶۲	۶۴,۹۲
۸۷	۴۲,۴۲	۶۴,۸۸
۸۸	۱۹,۱۴	۶۳,۷۹
۸۹	۴۴,۴۳	۶۹,۳۶
۹۰	۵۰,۱۲	۶۸,۲۲
۹۱	۲,۲۳	۶۳,۴۴
۹۲	۸,۹۵	۴۹,۱۰
۹۳	۳۸,۴۱	۶۵,۶۳

روند واردات کد ۳۴۳۰ ISIC با احتساب کد تعرفه ۹۸ و بدون احتساب آن طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۳
(میلیون دلار)

سهم واردات صنعت خودرو و قطعه سازی ایران از کل واردات بخش صنعت

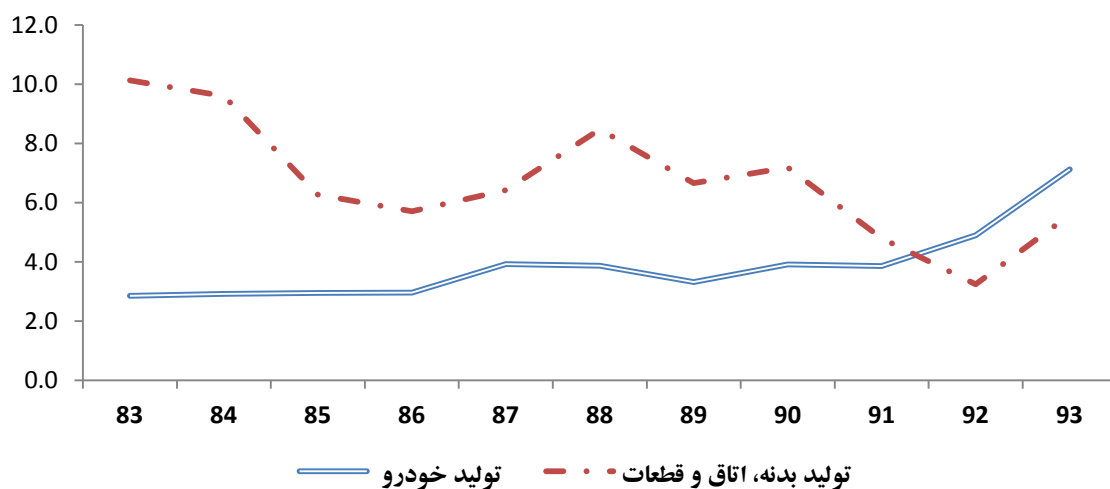
طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۳

(درصد)

سال	صنایع تولید خودرو و قطعه	تولید خودرو ۳۴۱۰	تولید بدنه، اتاق و قطعات ۳۴۲۰ و ۳۴۳۰	بخش صنعت
۸۳	۱۳,۰	۲,۹	۱۰,۱	۱۰۰,۰
۸۴	۱۲,۵	۲,۹	۹,۶	۱۰۰,۰
۸۵	۹,۲	۲,۹	۶,۳	۱۰۰,۰
۸۶	۸,۷	۳,۰	۵,۷	۱۰۰,۰
۸۷	۱۰,۳	۳,۹	۶,۴	۱۰۰,۰
۸۸	۱۲,۳	۳,۹	۸,۵	۱۰۰,۰
۸۹	۱۰,۰	۳,۳	۶,۷	۱۰۰,۰
۹۰	۱۱,۱	۳,۹	۷,۲	۱۰۰,۰
۹۱	۸,۷	۳,۹	۴,۸	۱۰۰,۰
۹۲	۸,۱	۴,۹	۳,۲	۱۰۰,۰
۹۳	۱۲,۷	۷,۱	۵,۶	۱۰۰,۰

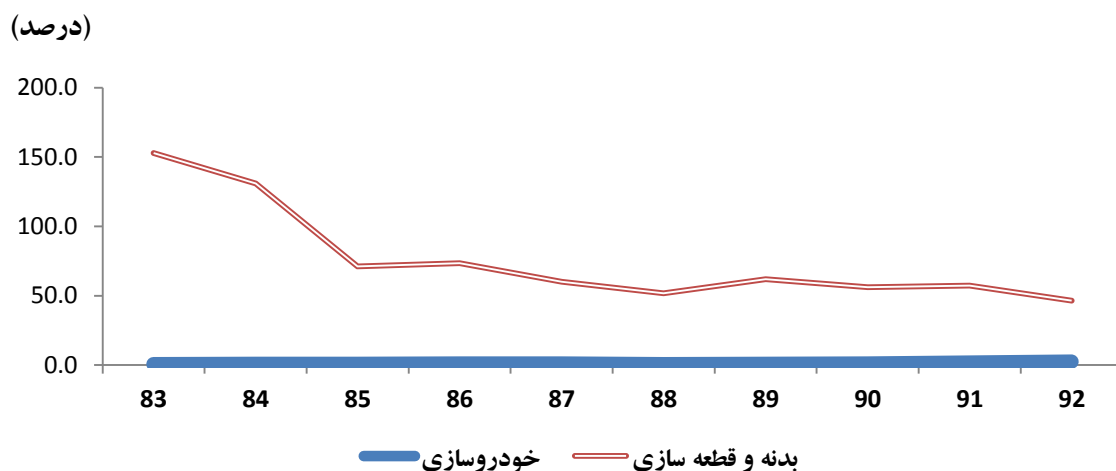
روند سهم واردات صنعت خودرو و قطعه سازی ایران از کل واردات بخش صنعت

طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۳

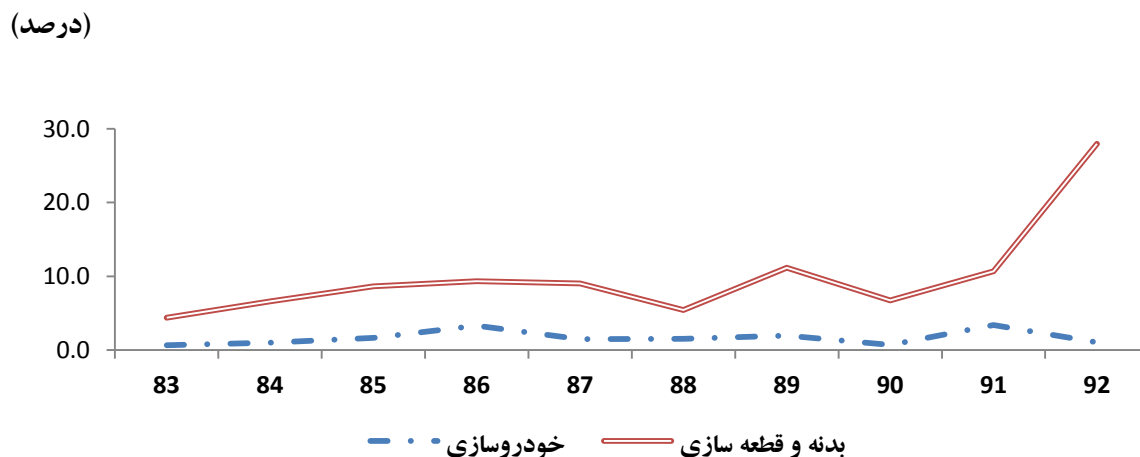
یکی از نکات قابل توجه در آمارها، کاهش نسبت ارزش واردات قطعات خودرو به ارزش تولیدات در سالهای اخیر بوده است. همانطور که در نمودار زیر نشان داده شده طی دوره مورد بررسی این روند همواره نزولی بوده است که می توان از آن بعنوان شاخصی از عملکرد مثبت و رو به بهبود صنعت خودرو نام برد.

نسبت واردات به ارزش تولیدات طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۲

* با احتساب کد تعرفه ۹۸

نسبت صادرات به ارزش تولیدات طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۲

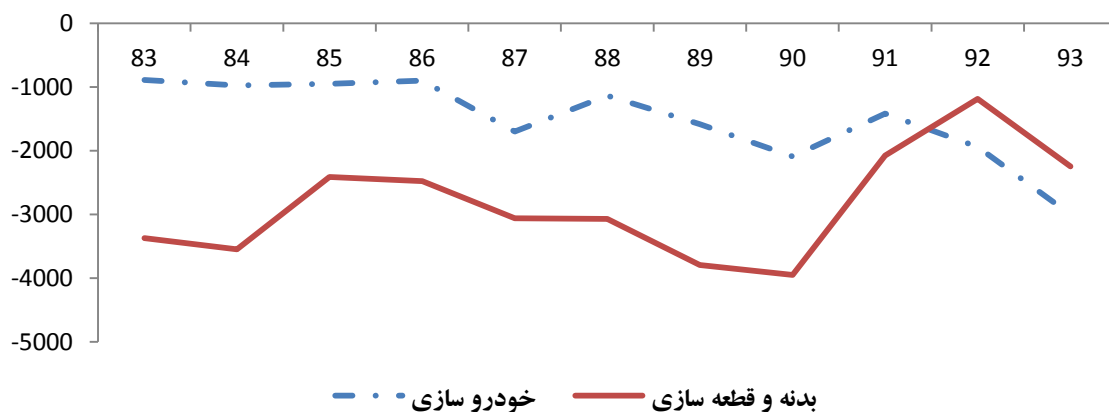

* با احتساب کد تعرفه ۹۸

با توجه به حمایت های ویژه ای که از صنعت خودرو صورت گرفته است انتظار می رود این صنعت علاوه بر تامین نیاز ارزی خود از طریق صادرات، بعنوان منبعی بزرگ برای ارزآوری اقتصاد باشد، لیکن متأسفانه تراز تجاری این صنعت در تمام سالهای دوره مورد بررسی منفی بوده است.

تراز تجاری صنعت خودرو و قطعه سازی طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۳

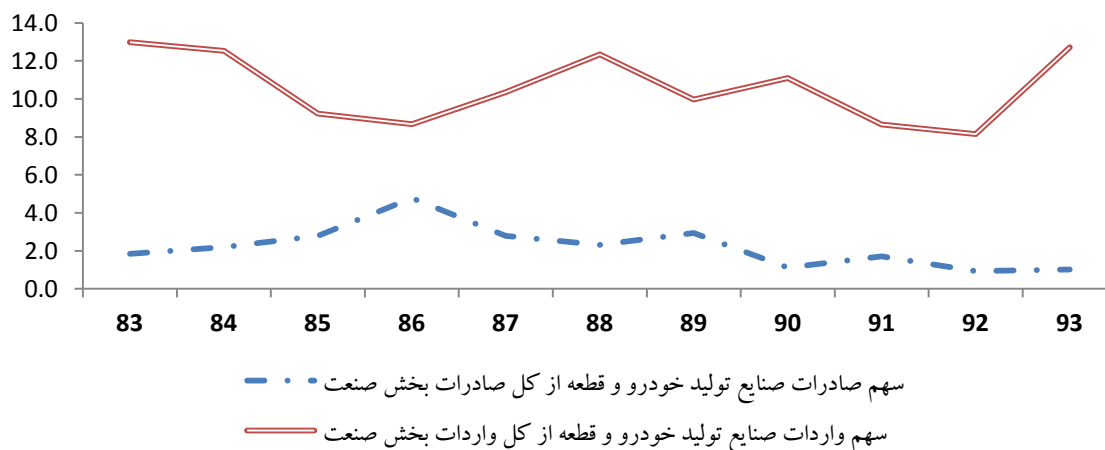
(میلیون دلار)

* با احتساب کد تعرفه ۹۸

روند سهم صادرات و واردات صنایع تولید خودرو و قطعه از کل صادرات و واردات بخش صنعت طی دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۳

(میلیون دلار)

همانطور که نمودار فوق نشان می دهد در سالهای اخیر همزمان با افت سهم صادرات صنایع تولید خودرو و قطعه سازی از کل صادرات بخش صنعت، سهم واردات این صنایع از کل واردات صنعت نیز کاهش یافته است.

وضعیت صنعت خودرو سازی کشورهای جهان:

وضعیت صنعت خودرو کشورهای نوظهور

- رشد پایدار و نسبتاً بالای اقتصاد
- تمرکز رشد و رونق بازار خودرو در بازارهای نوظهور
- بهره برداری مناسب کشورهایی مثل چین؛ هند و برزیل از فرصت‌های سرمایه گذاری خارجی در مقابل روسیه
- تغییر رویکرد به توسعه خودرو سازی و قطعه سازی از طریق همکاری‌های خارجی:
 - ترکیب برند داخلی و خارجی
 - جذب سرمایه گذار خارجی و متقابلاً سرمایه گذاری در کشورهای خارجی
 - جذب خودروساز و قطعه ساز خارجی بر اساس مقتضیات نیاز بازار (customize)

تجربه ترکیه: (ساخت داخل)

- وجود ۱۱۰۰ شرکت قطعه ساز
- حضور ۱۹۲ قطعه ساز عمده جهانی
- ۱۸۵ سرمایه گذاری مشترک (foreign capital)
- تلاش بی وقفه برای جذب همکاری های خارجی و رشد صادرات
- توان بالای تولید خودروهای روز جهان ناشی از:
 - حضور اکثر خودرو سازان و قطعه سازان جهانی
 - بهره مندی از سطح بالای همکاری با خودرو سازان برتر جهانی (فورد، رنو، تویوتا، پژو، هیوندای، مرسدس بنز، هوندا، و...)
- تجربه موفق ترکیه با توجه به تمرکز استراتژیک بر جذب همکاری‌های خارجی (بویژه سرمایه گذاری) خودروسازان و قطعه سازان جهانی

تجربه مالزی (رویکرد مشابه صنعت خودرو ایران)

- تلاش در جهت تولید خودروی ملی و برنامه ریزی های لازم در این راستا از طریق :
 - شکل گیری دوشرکت پروتون و پرودا برای رونق صنعت خودرو و قطعه سازی داخلی
 - برقراری موانع تعرفه ای و غیرتعرفه ای بر کلیه خودروهای وارداتی (CBU)
 - اعمال سیاست ساخت داخل کردن (local content)
 - ارتقاء توان طراحی پروتون با خرید شرکت طراحی لوتوس انگلیس
 - کاهش تعرفه خودرو
 - تاکیدات و حمایت های شخص ماهاتیر محمد بر تولید خودروی ملی پروتون
- شکست تجربه تولید خودرو ملی (پروتون) به دلیل فقدان رقابت پذیری

وضعیت صنعت خودروسازی در ایران:

شرایط کنونی صنعت خودرو ایران

- عدم وجود برنامه ریزی استراتژیک در جهت اصلاح وضع موجود
- وجود موانع سیاسی در جهت جذب سرمایه خارجی و همکاری با خودروسازان و قطعه سازان جهانی
- عدم بهره برداری مناسب از فرصت ها بدلیل انزوای سیاسی و اقتصادی
- روند کاهنده همکاری های خارجی ناشی از تحریم های فزاینده
- فقدان ارتباط با صنعت خودرو - قطعه سازی جهان بعنوان بزرگترین مانع پیشرفت
- عدم امکان "جهانی شدن" صنعت خودرو و قطعه سازی ایران با تداوم این روند
- سیاست ناموفق : "جایگزینی واردات" با تکیه بر حمایت تعرفه ای و غیر تعرفه ای به جای توسعه صادرات
- شکست سیاست خودکفائی
- بحران صنعت خودرو ناشی از شرایط رکود تورمی

در مجموع در بیان **چالشهای پیش روی صنعت خودرو** می توان بصورت خلاصه به موارد زیر اشاره نمود:

- تاثیر پذیری قیمت تمام شده خودرو از نوسانات نرخ ارز از مجرای واردات بخشی از مواد اولیه و یا قطعات از خارج
- تاثیر پذیری قیمت تمام شده خودرو از افزایش های ناشی از تورم بر دستمزد و سایر نهاده های تولید
- اثر منفی تورم و تاثیر آن بر کاهش قدرت خرید داخلی و کاهش نرخ رشد تقاضا
- تغییر نیازهای مشتریان و لزوم عرضه محصولات جدید متناسب با آنها
- کمبود مشوق های لازم برای تحریک تقاضای داخلی
- وابستگی بالا به منابع و حمایت های دولت
- عدم جذابیت برای سرمایه گذاری بخش خصوصی به دلیل دیر بازده بودن سرمایه گذاری در صنعت خودرو، نیاز به حجم زیاد سرمایه و ریسک بالا بواسطه شرایط بازار و قوانین و مقررات
- مشکلات جذب سرمایه گذاری خارجی به دلیل شرایط سیاسی و تحریم ها
- پایین بودن سطح همکاری خودروسازان جهانی در صنعت خودرو ایران
- حضور ناکافی در پیمانهای منطقه ای جهت توسعه صادرات و همکاریها
- ضرورت جذب و توسعه فناوری های جدید
- عدم رشد همگون قطعه سازی با خودروسازی
- نیاز به قطعه سازان دارای توانائی تحقیق و توسعه
- فرسوده بودن ماشین آلات خطوط تولید
- تعدد مراجع تصمیم گیری و اجرائی (نبود سازمان واحد برای تصمیمات صنعت خودرو)
- عدم انطباق با استانداردهای کیفی و زیست محیطی دنیا
- نیاز به انتقال تکنولوژی و بهبود فرآیندها برای بهبود قدرت رقابتی تولید خودرو در پساتحریم
- کمبود تعاملات سازنده بین صنعت خودرو سازی و صنعت قطعه سازی در کشور
- نیاز به بهبود کیفیت و ارتقای قدرت رقابتی برای حفظ سهم از پتانسیل بازار کشورهای همسایه
- ضرورت ارتقای همکاری های فنی و تکنولوژیکی با خودرو سازان جهان

در ادامه **پیشنهادهای برای اصلاح ساختار صنعت خودرو** به شرح زیر ارائه می گردد:

- ایجاد مجموعه‌هایی مرکب از تولیدکنندگان قطعات و خودروسازان بصورت گروه تولیدی و ارتقای تعامل و همکاری در جهت تدوین استراتژی موردنظر صنعت مربوطه.
- تولید خودروهای با قیمت و مصرف سوخت مناسب وسازگار با محیط‌زیست
- بکارگیری و توسعه فناوری‌های نوین در تولید خودرو
- ارتقاء کیفیت در سطح استانداردهای جهانی
- ارتقاء استانداردهای ایمنی و آلاینده‌گی برابر با استانداردهای روز
- توسعه و ارتقاء صنعت قطعه‌سازی و مجموعه‌سازی و صنایع جانبی متناسب با ارزش افزوده
- سرمایه‌گذاری مستقیم یا مشترک با قطعه سازان خارجی باعلامت تجاری معتبر
- ایجاد و ارتقاء مراکز طراحی و تولید قطعات و مجموعه‌های خودرو
- ایجاد و توسعه شهرک‌های صنعتی تخصصی در حوزه صنعت قطعه‌سازی
- توسعه مشارکت‌های بین‌بنگاهی (مراکز R&D، شرکت‌های قطعه‌ساز، خودروساز، و ...)
- بهبود ارتباط صنعت و دانشگاه
- توسعه پارک‌های علمی و فناوری

منابع:

نتایج آمارگیری کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر مرکز آمار ایران،
دستور العمل بانک جهانی در رابطه با تبدیل کدهای HS و ISIC،
گمرک جمهوری اسلامی ایران،
مجموعه گزارشات انجمن خودرو سازان ایران،
اهداف و سیاست‌های توسعه صنعت خودرو در افق ۱۴۰۴،
کتاب مقررات صادرات و واردات.

تهیه و تنظیم:

پریسا مطرانلویی

ضمیمه:

کدهای HS مرتبط با طبقه بندی ISIC استفاده شده در گزارش

ISIC ۳۴۳۰	ISISC ۳۴۲۰	ISIC ۳۴۱۰
۸۴۰۹۹۱	۸۶۰۹۰۰	۸۴۰۷۳۱
۸۴۰۹۹۹	۸۷۰۷۱۰	۸۴۰۷۳۲
۸۴۸۴۱۰	۸۷۰۷۹۰	۸۴۰۷۳۳
۸۴۸۴۲۰	۸۷۱۶۱۰	۸۴۰۷۳۴
۸۴۸۴۹۰	۸۷۱۶۲۰	۸۴۰۸۲۰
۸۷۰۸۱۰	۱۷۱۶۳۱	۸۴۰۸۹۰
۸۷۰۸۲۱	۸۷۱۶۳۹	۸۷۰۱۲۰
۸۷۰۸۲۹	۸۷۱۶۴۰	۸۷۰۲۱۰
۸۷۰۸۳۱	۸۷۱۶۹۰	۸۷۰۳۱۰
۸۷۰۸۳۹		۸۷۰۳۲۱
۸۷۰۸۴۰		۸۷۰۳۲۲
۸۷۰۸۵۰		۸۷۰۳۲۳
۸۷۰۸۶۰		۸۷۰۳۲۴
۸۷۰۸۷۰		۸۷۰۳۳۱
۸۷۰۸۸۰		۸۷۰۳۳۲
۸۷۰۸۹۱		۸۷۰۳۳۳
۸۷۰۸۹۲		۸۷۰۳۹۰
۸۷۰۸۹۳		۸۷۰۴۱۰
۸۷۰۸۹۴		۸۷۰۴۲۱
۸۷۰۸۹۹		۸۷۰۴۲۲
۹۸۸۷۰۲		۸۷۰۴۲۳
۹۸۸۷۰۳		۸۷۰۴۳۱
۹۸۸۷۰۴		۸۷۰۴۳۲
		۸۷۰۴۹۰
		۸۷۰۵۱۰
		۸۷۰۵۲۰
		۸۷۰۵۳۰
		۸۷۰۵۴۰
		۸۷۰۵۹۰
		۸۷۰۶۰۰